

NOKUT

Deres ref
19/05315-1

Vår ref
2019/7902-PEH

Dato
12.09.2019

Kommentarer til NOKUTs strategiplan for 2020-2025

Vi viser til NOKUTs brev av 26.06., der vi blir invitert til å komme med synspunkter på dokumentet «Utkast til strategi for utvikling av NOKUT 2020-2025». Vi takker for dette.

Alminnelige synspunkter

Dokumentet som helhet framstår som godt gjennomarbeidet, og vi kan slutte oss til det meste, selv om teksten flere steder med fordel kan kortes ned og presiseres. Fra vårt ståsted fremstår de gjennomgående referansene til «forvaltning av forskrifter», «forvalter av regelverket», «regelverksforvaltning» og «kunnskapsforvaltning» som uklare, da institusjonene også forvalter forskriften. Det er likevel noen begreper som er mer sentrale i dokumentet, og som bør klargjøres mer. Vi vil konsentrere oss om «samfunnsnytte» og «kvalitet», i tillegg til at vi vil kommentere den potensielle spenningen mellom institusjonell autonomi og rollen til et tilsynsorgan.

Ellers finner vi grunn til å understreke institusjonenes eget ansvar for kvalitet i sine utdanninger. Regelverket må i størst mulig grad understøtte vårt kvalitetsarbeid. Det vil være uheldig om hensynet til sammenlignbarhet fører til en for sterk «strømlijeforming» av studieprogrammer.

Samfunnsnytte

Begrepet forekommer en rekke steder, formulert som «til nytte for samfunnet», «samfunnets behov for kompetanse» eller lignende. Vi vil peke på at samfunnsnytte er flertydig og omstridt. Det bør derfor ikke få en så framtrødende plass uten at det framgår tydelig hva man mener med samfunnsnytte. Ikke minst for et forskningstungt breddeuniversitet som UiB, er det viktig å opprettholde faglig bredde og mangfold. Dette er også samfunnsnytte.

Kvalitet

I NOKUT-sammenheng er det termer som «studiekvalitet» eller «utdanningskvalitet» som gjerne brukes. At dette er sentralt for et nasjonalt organ for kvalitet i utdanning, er

innlysende. Det er likevel ikke innlysende hvilken forståelse av kvalitet som skal legges til grunn. Det synes å være alminnelig enighet om at det ikke finnes ett kvalitetsbegrep, men at kvalitet må forstås på flere forskjellige måter. Det er likevel ønskelig at NOKUT, som har kvalitet som sin eksistensberettigelse, gjør sin oppfatning av kvalitet tydeligere. På side 6 i dokumentet heter det at NOKUT vil "ved indikasjon på sviktende kvalitet fortsatt føre tilsyn med studietilbud.» Dette tyder på at man har oppfatninger om hva sviktende kvalitet er, og hva som er indikatorer på dette, jf. også punkt 2, strekpunkt 4, nederst på side 7: «et effektivt (risikobasert) tilsyn», og videre punkt 3, tredje strekpunkt på side 8: «få fram forskjeller i kvalitet på en nyansert måte.» Studietilsynsforskriftens kapittel 2, om vilkår for å akkreditere studietilbud, krever at utdanningene har tilstrekkelig kvalitet. Dersom kvalitet skal forstås med referanse til forskriften, bør det komme tydeligere fram. Hvis det heller er en videre forståelse av kvalitet som menes, bør det gjøres klarere.

Vi erkjenner at kvalitet er vanskelig å beskrive, men gitt at det er det NOKUT skal føre tilsyn med og ellers fremme, kunne vi ønsket oss mer klargjøring. Fra kunnskapsmiljøene som forsker på høyere utdanning, innenfor statsvitenskap og pedagogikk, vet vi at ulike tilnærminger til kvalitetsarbeid er relevante og legitime. At NOKUT eksplisitt kommuniserer sin(e) kvalitetsforståelse(r) til omverdenen er avgjørende for vår sektor.

NOKUTs rolle og institusjonenes autonomi

NOKUT er opptatt av og bevisst sin myndighetsrolle. Dette er positivt. I universitets- og høyskoleloven er institusjonenes faglige frihet fastslått i § 1-5, mens ansvaret for kvaliteten kommer fram flere steder, herunder i § 1-6. NOKUTs myndighet, slik den kommer fram i § 2-1, særlig (3) og (4), er etter ordlyden vidtrekkende. Balansen mellom institusjonenes autonomi og NOKUTs myndighetsutøvelse er ikke nødvendigvis den enkleste, og krever stor bevissthet fra NOKUTs side. Vi kunne derfor ønsket oss noe mer klargjøring av hvordan NOKUT ser på forholdet mellom institusjonenes autonomi på den ene siden og sin egen myndighet og praksis på den andre siden.

Endelig vil vi peke på at DIKU nå har viktige roller i arbeidet med kvalitetsutvikling, og det er avgjørende at sektorens ressurser utnyttes på best mulig måte. Det kan derfor være grunn til å spørre om ikke NOKUT bør konsentrere sitt arbeid rundt tilsyn og akkreditering, og samordner ressurser med andre i sektoren med tanke på å skaffe kunnskapsgrunnlag. Vi anerkjenner at tilsyn også handler om kvalitetsutvikling. NOKUT bør likevel tydeliggjøre sin tilsynsrolle opp mot ønsket pådriverrolle for kvalitetsutvikling, ikke minst med tanke på overfor hvem og hvordan en ønsker å drive kvalitetsutvikling. Her tenker vi det er relevant å oppfordre til at NOKUT og DIKU koordinerer sine strategiprosesser.

Vennlig hilsen

Dag Rune Olsen
Rektor

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør